

การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย
ของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่*

CIVIL POLITICAL CONSCIENCE PROMOTION FOR PEOPLE DEMOCRATIC
SYSTEM DEVELOPMENT AT MAUENG PHRAE DISTRICT, PHRAE PROVINCE

พระอโณทัย กตปุญโญ, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, ธัชชนันท์ อิศรเดช
Phra Anothai Katapunyo, Termsak Tong-In, Tatchanan Isradet
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author. E-mail: anothai9874@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมจิตสำนึกเปรียบเทียบความคิดเห็นและศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีพบว่า การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชน อยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค คือ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้อง ประชาชนยังไม่ได้รับการสนับสนุนกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ต่างๆ และการให้ความร่วมมือรวมถึงการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลตั้งนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้กับประชาชนด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้อง

คำสำคัญ: การส่งเสริม; จิตสำนึกการเมือง; การเมืองภาคพลเมือง

Abstract

Objectives of this article were to study the civil political conscience promotion, to compare opinions and study the problems, obstacles and suggestions regarding the promotion of civil political consciences for people's democratic system development, applying the mixed research methods, Findings were that the promotion of the civil political conscience for people's democratic system development was at high level. People with different data had different opinions at statistically significant level at 0.05, accepting the set hypothesis Problem and obstacle were that people lacked the correct

* Received February 2, 2020; Revised March 9, 2020; Accepted March 9, 2020

knowledge and understanding of the rights and duties under the constitution. People were not supported with various activities, cooperation and government policy support. All related agencies should educate the public in the aspect of the correct knowledge and understanding of rights and duties under the constitution.

Keywords: Promotion; Political consciences; Civil politics

บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยได้เริ่มในปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบันซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นระบอบในการปกครองที่ดีที่สุดของสังคมของสังคมไทย ที่ผ่านมามีประเทศไทยเรายังไม่สามารถพัฒนาให้เป็นระบอบที่มีเสถียรภาพที่ดีได้ สาเหตุเพราะปัญหาและความขัดแย้งภายในสังคมไทย โดยเฉพาะการสนองตอบต่อประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และการแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์โดยมิชอบจนก่อให้เกิดเผด็จการยึดอำนาจหลายครั้งสลับกัน ระบอบกึ่งประชาธิปไตยแบบแฝง เช่น การแก้กฎหมายรัฐธรรมนูญ และการกำหนดนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อรัฐบาลหรือตัวบุคคลที่บริหารงานอยู่ในขณะนั้นหรือไม่ก็เพื่อพวกพ้องนายทุนของตนเองมากกว่าที่จะเอื้อประโยชน์แก่ประชาชน นับวันปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น แต่หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ได้กำหนดให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครอง ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายโดยเสมอภาคกัน มีอำนาจในการควบคุมรัฐบาล และมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นต่อรัฐบาลตลอดจนการเข้าร่วมทางการเมือง โดยการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือการลงสมัครรับเลือกตั้งหรือทางใดทางหนึ่งอันเป็นหน้าที่ของตนที่พึงจะกระทำต่อสังคมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ประชาชนจึงย่อมมีความสำนึกรับผิดชอบและมีการตื่นตัวที่จะใช้สิทธิของตนให้เป็นไปโดยถูกต้องและสุจริต เพื่อให้ได้ผู้แทนนั้นไปบริหารกิจการต่าง ๆ แทนตนให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2562)

การส่งเสริมจิตสำนึกนั้น ต้องเริ่มจากการมีความเข้าใจที่ถูกต้องเมื่อเริ่มต้นจากการปรับความคิดให้ถูกและดีแล้ว คำพูดดี ๆ และการกระทำดี ๆ ก็จะถูกแสดงออกมา จากนั้นฐานจิตใจที่ดีงามและในที่สุดเมื่อมีจำนวนคนที่คิดดีและทำดีมาก ๆ เข้าสังคมของเราก็น่าอยู่เป็นสังคมของคนมีจิตสำนึกดี การส่งเสริมจิตสำนึกและปลูกฝังให้คนรุ่นใหม่ ๆ ที่จะเติบโตขึ้นในสังคมตระหนักถึงความสำคัญและผลกระทบของการเมือง จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วน ที่ผู้คนในสังคมและผลกระทบของการเมืองในอดีตที่ผ่านมา นับเป็นบทเรียนที่เปรียบเทียบกับ “กระจกเงา” ที่สะท้อนว่าถ้าคนในสังคมขาดความรู้ ความเข้าใจและไม่ให้ความสนใจกับการเมืองเท่าไร ผลที่เกิดขึ้นนั้นก็สะท้อนกลับมาในลักษณะที่ไม่สามารถประเมินค่าความเสียหายได้ เศรษฐกิจที่ตกต่ำ

ค่าครองชีพที่สูงขึ้น การเอาเปรียบในสังคมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบมาจากการเมืองทั้งสิ้น ประเทศที่คนในชาติขาด “จิตสำนึกทางการเมือง” จึงเป็นประเทศที่ไม่สามารถพัฒนา ให้มีความเจริญก้าวหน้าได้ ด้วยเหตุนี้สิ่งที่คนในสังคมต้องตระหนักถึงก็คือเมื่อใดก็ตามที่ประเทศเกิดวิกฤตอันเนื่องจากการเมืองขาดจิตสำนึกทางการเมืองของคนในสังคม

จิตสำนึกทางการเมืองของเพื่อให้สังคมการเมืองไทยเป็นสังคมการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพและเสถียรภาพเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งถือว่าเป็นมรรควิธีประการหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง ซึ่งอาจมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมของกลุ่มคน และความสัมพันธ์ของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเมือง กลุ่มที่ได้ประโยชน์จากระบบอุปถัมภ์จะใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือการแลกเปลี่ยนระยะสั้นและไม่เห็นความสำคัญของมรรควิธีนี้ ส่วนกลุ่มใหม่ที่มีการศึกษาและอาชีพนอกภาคเกษตรไม่พึ่งพาระบบอุปถัมภ์จะมีจิตสำนึกแบบประชาธิปไตย ซึ่งจำสำนึกประชาธิปไตยต้องมีรากลึกอยู่ในจิตสำนึกที่ฝังาม จะมีแต่กลไกไม่ได้ คนเราต้องมีจิตสำนึกแห่งศักดิ์ศรีและคุณค่าแห่งความเป็นคน เคารพความถูกต้องฝังาม มีคุณธรรม จริยธรรม

ปัญหาและอุปสรรคในการขาดจิตสำนึกทางการเมืองได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนการสอน ขาดผู้นำและแนวร่วมนักศึกษา ขาดการสนับสนุนจากครอบครัว ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดการสร้างประวัติศาสตร์ทางการเมืองในพื้นที่ร่วมกัน ขาดการประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเมือง นักศึกษาบางส่วนมีทัศนคติเชิงลบต่อการเมือง และมีความรู้การเมืองน้อย (รัฐพล ประดับเวทย์ และคณะ, 2555)

โดยมีแนวทางการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมือง ประกอบด้วย 1. การส่งเสริมให้มีความรู้มีการศึกษา 2. การส่งเสริมที่จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น 3. การส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม 4. การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล 5. การส่งเสริมการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี 6. การส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม 7. การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และ 8. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งมีคุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยสามารถสรุปคุณสมบัติได้ 6 ประการดังต่อไปนี้ 1. พึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของระบบอุปถัมภ์ 2. เคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น 3. เคารพความแตกต่าง ว่าผู้อื่นมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็น ความรับผิดชอบที่แตกต่างจากเรา 4. เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นและเห็นคนเท่าเทียมกัน มองคนเป็นแนวระนาบ ไม่ใช่แนวตั้ง 5. เคารพกติกา เคารพกฎหมาย ใช้กติกาในการแก้ปัญหา ไม่ใช่กำลังและยอมรับผลของการละเมิด กฎหมาย 6. รับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อ และร่วม แก้ไขปัญหาสังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมือง เพื่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย โดยการส่งเสริมให้มีความรู้มีการศึกษา การส่งเสริมที่จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น การส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล การส่งเสริมการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี การส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นระดับชาติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชน
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

รูปแบบการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.907 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย

1. การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การส่งเสริมที่จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.60) การส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.66) การส่งเสริมให้มีความรู้มีการศึกษา ($\bar{X}=3.68$, S.D.=0.67) การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ($\bar{X}=3.62$, S.D.=0.80) การส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=3.60$, S.D.=0.70) และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นระดับชาติ ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.65) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพในชุมชน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพทางสังคม มีผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. ปัญหา อุปสรรคการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้แก่ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้อง ประชาชนขาดความมั่นคงในอาชีพตามแนวทางของความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมประชาชนขาดการแสดงความรู้สึกและความเชื่อมั่นทางการเมืองต่อสาธารณชนและได้รับการยอมรับจากสาธารณชน ประชาชนขาดตัวแทนของกลุ่มเพื่อช่วยในการส่งเสริมความสงบสุขในสังคมประชาชนขาดการระงับความขัดแย้งโดยการใช่วิธีต่าง ๆ เป็นอีกแนวทางสันติวิธีที่จะทำให้เกิดความสงบสุข ประชาชนยังไม่ได้รับการสนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ และการให้ความร่วมมือรวมถึงการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1) ควรให้ความรู้กับประชาชนด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้องโดยการจัดโครงการร่วมมือกับนักวิชาการจากสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น 2) ควรสนับสนุนการสร้างแรงงานที่มีประสิทธิภาพในท้องถิ่น พัฒนาฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่อง 3) ควรส่งเสริมและรับรู้ร่วมกันในการแสดงความรู้สึก และเชื่อมั่นต่อการเมืองในระดับชุมชน 4) ควรเลือกตั้งหรือแต่งตั้งตัวแทนของกลุ่มชุมชน เพื่อให้เป็นตัวแทนในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน 5) ควรสร้างหลักสูตรระยะสั้นที่เกี่ยวกับการระงับความขัดแย้งโดยแสดงให้เห็นตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริง พร้อมวิธีการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี 6) ควรจัดทำเวทีพิจารณาเรื่องการบริหารงบประมาณที่ควรจะได้รับจาก

รัฐบาลในแต่ละปีงบประมาณ 7) ควรสร้างศูนย์การเรียนรู้ หรือศูนย์ประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยว 8) ควรให้ประชาชนเป็นส่วนหนึ่งในการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพทางสังคมในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน แตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า คนส่วนใหญ่ในสังคมจะต้องมีจิตเจตนาสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย คือมีความต้องการการปกครองแบบประชาธิปไตยมากกว่าปกครองแบบอื่น รวมทั้งต้องเห็นด้วยกับหลักการปกครองแบบนี้ที่ว่าเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน และยึดมั่นในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล ต้องเชื่อมั่นในความเสมอภาคของบุคคลรวมทั้งรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นในการพูดในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก แม้ว่าสิ่งนั้นจะคัดค้านหรือขัดแย้งกับความคิดเห็นหรือรสนิยมของตนก็ตาม โดยมีจิตใจเป็นประชาธิปไตยจะต้องเคารพในกติกากฎของการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของพิสิษฐ์ วงศาตันศิลป์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี” พบการเปรียบเทียบ พบว่าเพศส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธพงษ์ เชื้อนแก้ว (2559) วิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเพศและคณะต่างกันมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเหมือนกันแต่นักศึกษาที่ขึ้นปีและมีผลคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ต่างกันมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแตกต่างกัน และนักศึกษาที่เรียนต่างชั้นปีมีส่วนร่วมทางการเมืองเหมือนกัน

ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน แตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า คนส่วนใหญ่ในสังคมจะต้องมีจิตเจตนาสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยประชาชนทุกช่วงอายุมีจิตสำนึกทางการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ส่วนประชาชนมีอายุมากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป มีความเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง มีความสนใจการเมืองน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของลัดดาวรรณ สุขใหญ่ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่: ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง กับ อำเภอดอยสะเก็ด” ผลวิจัยพบว่า อายุ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนริศ จันทวรรณ (2560) วิจัยเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย: กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาตรี ส่วนกลาง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้แก่ เพศ และอายุ

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน แตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า คนส่วนใหญ่ในสังคมจะต้องมีจิตใจสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยประชาชนทุกระดับการศึกษามีจิตสำนึกทางการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย มีความเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวรรณ สุขใหญ่ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่: ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง กับ อำเภอดอยสะเก็ด” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ และสอดคล้องงานวิจัยของณัฐรินทร์ เฉลิมฤทธิ์วัฒน์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุศรา โปธิสุข วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ และการศึกษา ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน แตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า คนส่วนใหญ่ในสังคมจะต้องมีจิตใจสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยประชาชนที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกับประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขาย/รับจ้างทั่วไป รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และประชาชนที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกับประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ประชาชนที่ประกอบนักเรียน/นักศึกษา คิดเห็นแตกต่างกับประชาชนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ไม่ระบุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของณัฐรินทร์ เฉลิมฤทธิ์วัฒน์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีใน

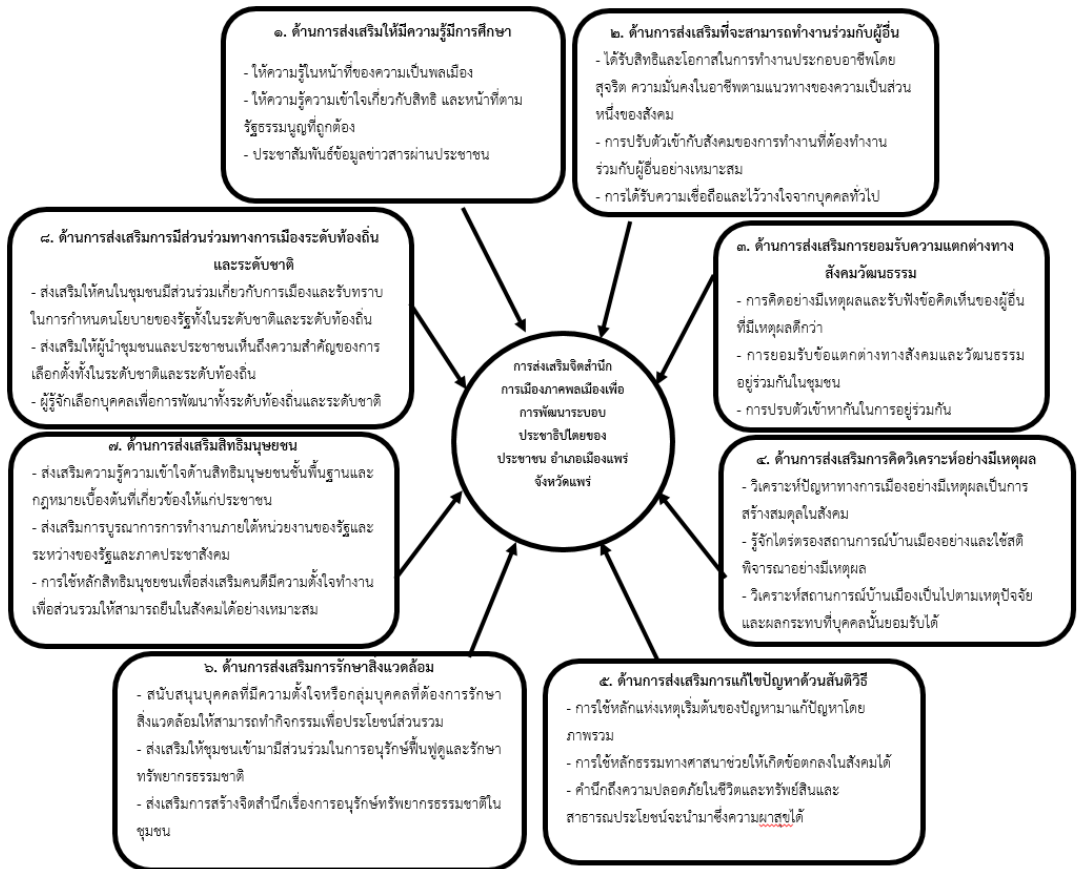
54 ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2563

Vol. 9 No. 1 January – March 2020

เขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมในชุมชน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องงานวิจัยของณัฐรินทร์ เฉลิมฤทธิ์วัฒน์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ที่มา: พระอโณทัย กตปุณโย (2562)

จากภาพที่ 1 การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ 1. การส่งเสริมให้มีความรู้มีการศึกษา การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมือง โดยการให้ประชาชนในจังหวัดแพร่ได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชน ได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ และ ความรับผิดชอบของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนยึดมั่น และศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ในหน้าที่ของความเป็นพลเมือง อีกทั้งได้รับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ และหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้อง 2. การส่งเสริมที่จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ประชาชนได้รับสิทธิและโอกาสในการทำงานประกอบอาชีพโดยสุจริต ความมั่นคงในอาชีพตามแนวทางของความเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทั้งการปรับตัวเข้ากับสังคมของการทำงานที่ต้องทำงานร่วมกับ

ผู้อื่นอย่างเหมาะสม การได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากบุคคลทั่วไป **3. การส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม** วิธีชีวิตของคนในชุมชนมีความแตกต่างกันไป ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นความคิด ความเชื่อ ระบอบการเมืองการปกครอง ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนมีอัตลักษณ์แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ การที่จะอยู่ร่วมกันได้ในสังคมประชาชนทุกคนจะต้องรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น โดยการยอมรับเมื่อผู้อื่นมีเหตุผลที่ดีกว่า ความรู้สึกและความเชื่อมั่นทางการเมืองต่อสาธารณชนและได้รับการยอมรับจากสาธารณชน **4. การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล** ในชุมชนจะมีตัวแทนของกลุ่มเพื่อการช่วยในการส่งเสริมความสงบสุขในสังคม โดยมีการให้ประชาชนปรับตัว ปรับทัศนคติ จากฝ่ายต่าง ๆ ทั้ง ประชาชน และหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพการคิดวิเคราะห์ปัญหาทางการเมืองอย่างมีเหตุผลเป็นการสร้างสมดุลในสังคม **5. การส่งเสริมการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี** ประชาชนมีการใช้หลักแห่งเหตุเริ่มต้นของปัญหา แก้ปัญหาโดยประชาชนจะต้องหันหน้ามานั่งพูดคุยกัน ไม่เผชิญหน้ากัน ร่วมคิดร่วมแก้ปัญหาหากมีการพูดคุยกันตลอดนั้นจะไม่ต้องมาทำประชาพิจารณ์กันเลย ประชาเสวนามีกติกาพื้นฐานคือ ปฏิบัติต่อกันและกันด้วยความเคารพ เอาหามาตั้งใจฟังกันและกัน โดยคนหนึ่งพูด ที่เหลือต้องฟัง การสานเสวนา เป็นกระบวนการที่ให้ทุกภาคส่วนมานั่งพูดคุยรับฟังเพื่อหาทางออก แต่ไม่ได้มาเพื่อเอาชนะกัน โดยอาศัยเครื่องมือสำคัญชิ้นหนึ่งคือการฟังอย่างตั้งใจ จะเป็นวิธีระงับความขัดแย้งโดยการใช่วิธีต่าง ๆ เป็นอีกแนวทางสันติวิธีที่จะทำให้เกิดความสงบสุข **6. การส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม** ประชาชนได้รับการสนับสนุนกิจกรรมด้านสาธารณสุขประโยชน์ต่าง ๆ และการให้ความร่วมมือรวมถึงการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นคง สังคมไทยมีความสงบสุข สามัคคี และเอื้ออาทร คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความพร้อมที่จะดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ เศรษฐกิจไทยมีความแข็งแกร่งและมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสนับสนุนบุคคลที่มีความตั้งใจหรือกลุ่มบุคคลที่ต้องการรักษาสิ่งแวดล้อมให้สามารถทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การเผยแพร่ความรู้ และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชน **7. การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน** ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและกฎหมายที่เข้มแข็งเพื่อรองรับประเด็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนอันอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐานสากล การมีวัฒนธรรมของการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เข้มแข็ง โดยคำนึงถึงสาธารณสุขประโยชน์การมีสถาบันและกลไกส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เข้มแข็ง การมีสวัสดิการสังคมที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการร้องเรียนร้องทุกข์ของประชาชนเพื่อการเข้าถึงหลักสิทธิมนุษยชนได้ **8. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นระดับชาติ** มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ

ทางการเมือง รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ส่งเสริมสนับสนุนประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจ ทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายรูปแบบ ส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนและประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

รัฐหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดควรมีนโยบายการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองภาคพลเมือง การณรงค์และการประชาสัมพันธ์ เรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งจำเป็นที่หน่วยงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องจัดหน่วยเคลื่อนที่ให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ประชาชนควรได้รับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ และหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้อง สร้างความมั่นคงในอาชีพตามแนวทางของความเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แสดงความรู้สึกและความเชื่อมั่นทางการเมืองต่อสาธารณชนและได้รับการยอมรับจากสาธารณชน ใช้ตัวแทนของกลุ่มเพื่อการช่วยในการส่งเสริมความสงบสุขในสังคม ระวังความขัดแย้งโดยการใช้วิธีต่าง ๆ เป็นอีกแนวทางสันติวิธีที่จะทำให้เกิดความสงบสุข สนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ และการให้ความร่วมมือรวมถึงการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ร่วมอำนวยความสะดวกในการร้องเรียนร้องทุกข์ของประชาชนเพื่อการเข้าถึงหลักสิทธิมนุษยชนได้ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษารูปแบบการเสริมสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยในบริบทของชุมชนเมืองและชุมชนชนบทในทุกภาคของประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบและศึกษาระบบการสร้างความเป็นประชาธิปไตยของแต่ละพื้นที่
2. ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการจำลองแบบการเลือกตั้ง และให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวบุคคลที่จะลงรับสมัครเป็นผู้แทนราษฎรอย่างถูกต้อง และตรงไป ตรงมา
3. ควรสนับสนุนประชาชนให้ได้รับโอกาสในการให้ความรู้กับประชาชนด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้องโดยการจัดโครงการร่วมมือกับนักวิชาการจากสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณัฐรินทร์ เฉลิมฤทธิ์วัฒน์. (2559). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นริศ จันทวรรณ. (2560). *ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย: กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาตรี ส่วนกลาง*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 7(1), 110.
- บุศรา โพธิสุข. (2559). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. *วารสารพินเนศวร์สาร*, 12(1), 151-164.
- พระโณทัย กตปุณโย. (2562). *การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิสิษฐ์ วงศาตันศิลป์. (2560). *ความคิดเห็นของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี*. *วารสารดุชนันท์บัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 7(1), 190.
- ยุทธพงษ์ เชื้อนแก้ว. (2559). *ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*. *วารสารวิชาการ แพรวาทาพลินธ์*, 3(2), 89-112.
- รัฐพล ประดับเวทย์ และคณะ. (2555). *การเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาจิตสำนึกทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนระดับอุดมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์*. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 10(29), 29-42.
- ลัดดาวรรณ สุขใหญ่. (2551). *ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่: ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง กับอำเภอดอยสะเก็ด* (ค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2555). *ความเป็นพลเมืองกับอนาคตประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพฯ: สเจริญการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2562). *หลักสูตรวัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart” ระดับอุดมศึกษา*. นนทบุรี: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.